

การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบาย
กระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษา อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
**Assessment of the Poverty Resolve Project according to the policy of the
Ministry Interior Case study, Pho Thale District, Phichit Province**

ไอรดา โตเทศ และ กัมปนาท วงษ์วัฒน์พงษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Irada Totest and Kampanart Wongwatthanaphong

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Irada.t@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย 2) ศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม ประชากร คือ คณะกรรมการ กข.คจ.หมู่บ้าน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 363 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย พบว่า 1) ครั้วเรือนเป้าหมายที่ยืมเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ไม่ชำระเงินตามระยะเวลาที่กำหนด 2) เงินทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของครั้วเรือนเป้าหมาย 3) คณะกรรมการ กข.คจ.ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) 4) ครั้วเรือนเป้าหมายนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) และ 5) ปัญหาเศรษฐกิจ ภัยพิบัติตามธรรมชาติ ทำให้ครั้วเรือนเป้าหมายไม่สามารถส่งคืนเงินยืมตามกำหนดระยะเวลาได้

คำสำคัญ : การประเมิน; โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน; นโยบายกระทรวงมหาดไทย

* วันที่รับบทความ : 21 มีนาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 23 พฤษภาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 24 พฤษภาคม 2566

Received: March 21 2023; Revised: May 23 2023; Accepted: May 24 2023

Abstracts

The objectives of this research were 1) to evaluate the poverty alleviation project (KorKor.ChorJor.) in accordance with the policy of the Ministry of Interior, through. 2) To study the problems and obstacles in the implementation of the poverty alleviation project (KorKor.ChorJor.) in accordance with the policy of the Ministry of Interior, through, using quantitative research methods. This was an exploratory research, where data was collected from the entire population of 363 village committees in Pho Thale District, Phichit Province, using a questionnaire as the tool. The statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research were as follows: 1) The poverty alleviation project (KorKor.ChorJor.) in accordance with the policy of the Ministry of Interior, as evaluated through was found to be appropriate at a high level. 2) Problems and obstacles in implementing the poverty alleviation project (KorKor.ChorJor.) in accordance with the policy, were identified as follows: 1) Target households who borrowed money from the Poverty Alleviation Project (RD.C.C.) did not pay within the period of the project loan agreement. 2) The amount of financial assistance provided was insufficient to meet the needs of the target households. 3) The committee of the NCCC (National Council for Community Development) lacked knowledge and understanding in implementing the poverty alleviation project (NCCC). 4) The target households did not use the money in a way that met the objectives of the poverty alleviation project (KorKor.ChorJor.). 5) Economic problems and natural disasters caused the target households to be unable to repay the loan within the specified timeframe.

Keywords: Assessment; Poverty Alleviation Projects; Ministry of Interior Policy

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาความยากจนซึ่งสาเหตุความยากจนเกิดจากการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เท่าเทียมของประเทศไทยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำหลายด้าน ที่สำคัญคือด้านรายได้ระหว่างคนรวยและคนจน ซึ่งคนที่มีรายได้น้อยมีการก่อหนี้เพิ่มขึ้นมีการออมเงินและเงินลงทุนที่น้อย ส่งผลให้เกิดความยากจนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทไทยเกิดขึ้นมาหลายสิบปี โดยผลจากการสำรวจรายได้ของครัวเรือนทั่วประเทศ พบว่า คนจนมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ได้เพิ่มขึ้นค่อนข้างมากในเขตชนบท และจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2 ค) ยังบ่งบอกว่ามีหมู่บ้านล้าหลัง หรือหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 อยู่จำนวน 11,608 หมู่บ้าน คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามมติเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2536 จำนวน 11,608 หมู่บ้านและเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ.2540 อีกจำนวน 28,038 หมู่บ้าน รวม 39,646 หมู่บ้าน เพื่อกระจายโอกาสให้คนยากจนในครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) (กรมการพัฒนาชุมชน, 2554 : 1)

อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร มี 11 ตำบล มีหมู่บ้านเป้าหมาย 42 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.30 ของหมู่บ้านทั้งหมด มีเงินสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ จำนวน 15,661,933.95 บาท สำหรับครัวเรือนเป้าหมายที่ยืมเงิน 1,358 ครัวเรือนซึ่งครัวเรือนนำไปประกอบอาชีพต่างๆ เช่น ค้าขาย 26 ครัวเรือน งานช่าง 10 ครัวเรือนเกษตรกรรม 1,313 ครัวเรือน และประกอบอาชีพอื่น 6 ครัวเรือน เป็นเงิน 14,979,400 บาท คิดเป็นร้อยละ 95.64 อำเภอโพทะเลไม่มีเงินทุนที่มีปัญหา แต่มีหมู่บ้านเป้าหมายบางหมู่บ้านที่ครัวเรือนเป้าหมายไม่ชำระเงินยืมตามสัญญาเงินยืมเงิน โครงการ กข.คจ. ซึ่งทำให้เกิดภาวะเสี่ยงที่เงินโครงการ กข.คจ. จะสูญหายได้ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพทะเล, 2565 : 1)

จะเห็นว่าพัฒนาการผู้รับผิดชอบหมู่บ้านเป้าหมายยังให้ความสำคัญไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากภารกิจและบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบค่อนข้างมาก จึงทำให้พัฒนากรไม่มีเวลาในการติดตามหมู่บ้านเป้าหมาย ซึ่งกรณีเกิดความเสียหายเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน และพัฒนากรผู้รับผิดชอบหมู่บ้านเป้าหมาย เพื่อป้องกันกรณีเสียหายทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร” เพื่อที่จะให้ทราบความเหมาะสมด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการด้านผลผลิต และด้านผลกระทบตลอดจนการดำเนินงานของคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ว่ามีการดำเนินการภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน พ.ศ.2553 และระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร คือ คณะกรรมการ กข.คจ.หมู่บ้าน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร จำนวน 363 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพทะเล, 2565 : 1) โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

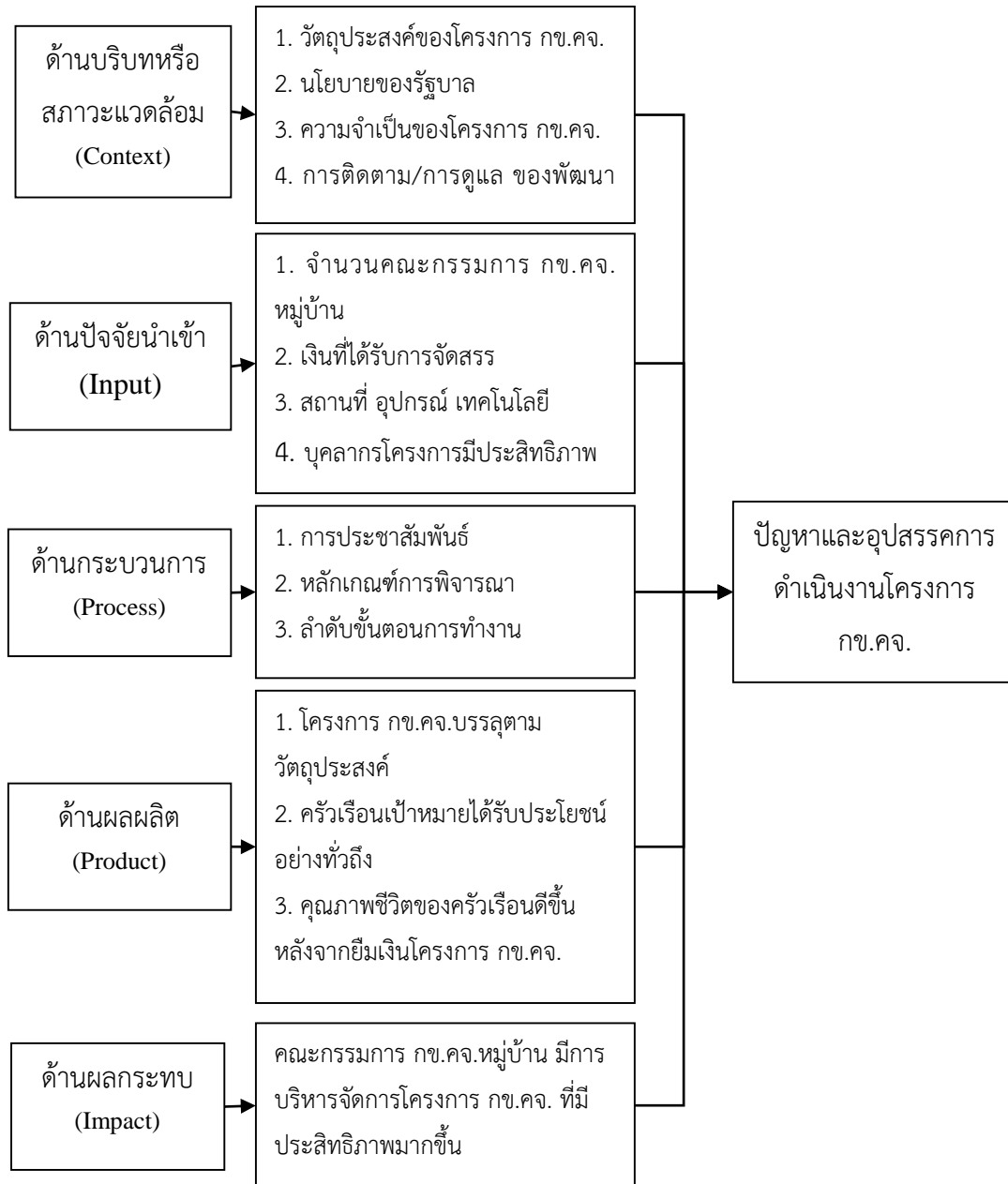
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) 3) ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) โดยสร้างมาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎี เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และดำเนินการสร้างและปรับแบบสอบถาม โดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าความสอดคล้องในแต่ละข้อตั้งแต่ 0.5 - 1.0 และนำไปหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.968

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อนำไปขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 363 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้สังเคราะห์มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดัง ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ตาราง 1 การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย

การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย	μ	σ	แปลผล
1. บริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context)	4.15	0.56	มาก
2. ปัจจัยนำเข้า (Input)	4.07	0.61	มาก
3. กระบวนการ (Process)	4.22	0.63	มากที่สุด
4. ผลผลิต (Product)	3.98	0.62	มาก
5. ผลกระทบ (Impact)	4.07	0.68	มาก
ภาพรวม	4.10	0.53	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกระบวนการ (Process) ($\mu = 4.22$) รองลงมา คือ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context) ($\mu = 4.15$) ด้านผลกระทบ (Impact) ($\mu = 4.07$) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ($\mu = 4.06$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านผลผลิต (Product) ($\mu = 3.98$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

ตาราง 2 ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบาย กระทรวงมหาดไทย

ข้อ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
1	ครัวเรือนเป้าหมายที่ยืมเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ไม่ชำระเงินตามระยะเวลาที่กำหนดสัญญาเงินโครงการ	58
2	เงินทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของครัวเรือนเป้าหมาย	35
3	คณะกรรมการ กข.คจ. ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	17
4	ครัวเรือนเป้าหมายนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	13
5	ปัญหาเศรษฐกิจ ภัยพิบัติตามธรรมชาติ ทำให้ครัวเรือนเป้าหมายไม่สามารถส่งคืนเงินยืมตามกำหนดระยะเวลาได้	5

จากตาราง 2 พบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร มีดังนี้ 1) ครัวเรือนเป้าหมายที่ยืมเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ไม่ชำระเงินตามระยะเวลาที่กำหนดสัญญาเงินโครงการ 2) เงินทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ไม่เพียงพอต่อความต้องการของครัวเรือนเป้าหมาย 3) คณะกรรมการ กข.คจ. ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) 4) ครัวเรือนเป้าหมายนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) และ 5) ปัญหาเศรษฐกิจ ภัยพิบัติตามธรรมชาติ ทำให้ครัวเรือนเป้าหมายไม่สามารถส่งคืนเงินยืมตามกำหนดระยะเวลาได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยที่มีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context) โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การติดตาม/การดูแลของพัฒนากรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน เห็นว่าพัฒนากรที่รับผิดชอบตำบล มีการลงพื้นที่ติดตามการดำเนินงานและกรณีที่มีการพิจารณาอนุมัติเงินยืมของครัวเรือนเป้าหมายต้องให้พัฒนากรเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการ กข.คจ. เพื่อเห็นชอบในการอนุมัติเงินยืมแก่ครัวเรือนเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยชวน ถิ บุษย์ (2561 : 1) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปทุมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก แต่ควรปรับปรุงเกี่ยวกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมและเนื้อหาการอบรม ด้านกระบวนการ ผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก แต่ควรมีการประเมินผลและวัดเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนผลการอบรม และด้านผลผลิต ผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมมาก

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จำนวนคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโครงสร้างคณะกรรมการ กข.คจ. มีความเพียงพอในการดำเนินงาน เนื่องจากโครงการ กข.คจ. มีงบประมาณที่ไม่มาก และมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ มีการกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ปยุตดา จันท์เส็ง (2557 : 21) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตตำบลบ่อ อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี” โดยใช้รูปแบบของ CIPP Model ผลการศึกษาพบว่า ด้านบริบท ภาพรวมคณะกรรมการให้ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ พบว่า ในภาพรวมสมาชิกให้ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และด้านผลผลิต พบว่า ในภาพรวมสมาชิกให้ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1.3 ด้านกระบวนการ (Process) โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ลำดับขั้นตอนการทำงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอน โดยการทำงานของคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน มีการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนตั้งแต่การเสนอโครงการ การอนุมัติโครงการ และการโอนเงินเข้าบัญชีครัวเรือน เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนาถชญา นิธิศบุญกร (2558 : 1) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านเนินมะกอกนอก หมู่ที่ 8 ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและทุกด้าน ผลการประเมินโครงการอยู่ในระดับดีมาก เมื่อจำแนกตามรายได้พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยดำเนินงาน และด้านปัจจัยผลผลิต ตามลำดับ

1.4 ด้านผลผลิต (Product) โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงการ กข.คจ.บรรลุตามวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงการ กข.คจ. มีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการนำเงินไปใช้โดยให้นำเงินทุนไปประกอบอาชีพ หรือขยายกิจกรรมเพิ่มขึ้น เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสิริราฎ ศรีล้วน (2559 : 1) ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน เขตเทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย” โดยรูปแบบการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนและเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านบริบท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านผลกระทบ (Impact) โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงการ กข.คจ.ทำให้ชุมชนมีการเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือแบ่งปันกันของคนในชุมชน และเกิดความสามัคคี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ส่งเสริมและช่วยเหลือให้คนในชุมชนช่วยเหลือกัน ในด้านต่างๆ เช่น การส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน ในด้านต่างๆ เช่น ลดการว่างงานของคนในชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยบรรลือพลีปลั่ง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลกระทบและทางเลือกของนโยบายกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกล็ดแก้ว ตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเกล็ดแก้ว ตำบลบางเสร่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีทัศนะค่อนข้างบวกเกี่ยวกับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายหลังจากที่มีนโยบายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เมื่อพิจารณาผลกระทบในรายด้านจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนะค่อนข้างบวก ต่อผลกระทบ

ในด้านบริการสาธารณะ แต่มีทัศนคติค่อนข้างบวกในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และด้านการบริหารจัดการที่ดี

2. ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย กรณีศึกษาอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านเป็นลำดับแรก คือ ครัวเรือนเป้าหมายที่ยืมเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ไม่ชำระเงินตามระยะเวลาที่กำหนด ยืมเงินโครงการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย วชิรินทร์ อุภธรรม (2562 : 1) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของเงินทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ศึกษากรณี กองทุนฯ ในตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยและอุปสรรคที่ทั้งสองหมู่บ้านเหมือนกันคือ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม ปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์การปัจจัยด้านการเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยด้านภาวะผู้นำและความร่วมมือและปัจจัยด้านทุนทางสังคมขณะที่ปัญหาอุปสรรคในกระบวนการตรวจสอบประสิทธิผลทางการเงินกองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน อำเภอน้ำยืนที่สำคัญคือ ปัญหาอุปสรรคด้านการเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก และด้านสมรรถนะขององค์การ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพทะเล ควรมีการประชุม อบรม และพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน เพื่อทบทวนความรู้ในการดำเนินงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้านแต่ละกองทุน

2. คณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ควรจัดทำรายงานภาวะหนี้สินและฐานะทางการเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพทะเล ทราบ เพื่อป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

2. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานของคณะกรรมการ กข.คจ. หมู่บ้าน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร โดยการติดตามการดำเนินงานของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพทะเล ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2554). *คู่มือดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)*. กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ชวน ธิ บุษย์. (2561). *การประเมินโครงการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- นาถชญา นิธิศุณยกร. (2558). *การประเมินผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านนวมะกอกนอก หมู่ที่ 8 ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปยุตา จันทร์เส็ง. (2557). *การประเมินโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตตำบลบ่อ อำเภอขลุง จังหวัด จันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรินทร์ ฤกษ์ธรรม. (2562). *ปัจจัยและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการประเมินสุขภาพเงินทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ศึกษากรณี กองทุนฯ ในตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพทะเล. (2565). *ข้อมูลโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร*. พิจิตร: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพทะเล.
- สิรินาฏ ศรีล้วน. (2559). *การประเมินโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน เขตเทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.